

znake meje. To postopanje zatorej ni moglo biti sposobno dokazno sredstvo za zadnjo dejansko posest.

K temu pa še pride, da razsodba ne izključuje, da se je izdiranje količev, ker je obtoženec dne 20. aprila 1901 prišel zraven šele med uradnim postopanjem, dogodilo, predno je bilo to postopanje dokončano, in je torej smatrati, da se je obtoženec hotel le zavarovati proti postopanju komisije. In zato nedostaje obtožbi dejanskega kaznjivega stanu.



Izpred državnega sodišča.

Na Kranjskem imajo državnozbornski volilci krajev, ki so združeni s kraji, uvrščenimi v mestne volilne okraje, v eno krajevno občino, toda z dotičnimi mestnimi kraji teritorialno ne spadajo skupaj, voliti v razredu kmetskih občin (§ 7 *al.* 3 državnozbornskega volilnega reda). Ta nazor podpira tudi načelo zastopanja interesov. — Določilo člena 3 *lit. b*) državnega osnovnega zakona od 21. decembra 1867, drž. zak. št. 143, je razumeti tako, da je pritožba na državno sodišče dopustna tudi tedaj, če pritožitelj ni imel ali nima po zakonu kakega administrativnega pravnega sredstva.

C. kr. državno sodišče je dne 8. julija 1902 po javni razpravi o pritožbi de pr. 24. decem. 1900, št. 469, Ivana Š., Antona P., Bernarda A., Ivana D., Franca L., Jakoba B, vsi zastopani po odvetniku dr. Ivanu Š. v Ljubljani, proti c. kr. ministrstvu notranjih del radi kršenja volilne pravice v državni zbor, zgodivšega se z odločbo c. kr. deželnega predsedstva za Kranjsko od 25. novembra 1900 št. 5479, — spoznalo za pravo:

Z odločbo deželnega predsednika vojvodine kranjske od 25. novembra 1900 št. 5479, s katero se je pritožitelje črtalo iz volilskega imenika mest in sicer trga Ribnice, se le-tem ni kršila politična, ustavno zajamčena pravica volitve za državni zbor.

Razlogi.

Iz dejanskega stanu je razvidno, da so bili pritožitelji z odločbo deželnega predsednika vojvodine kranjske od 25. novembra

1900, št. 5479, črtani iz mestnega volilskega imenika trga Ribnice in vpisani v volilski imenik kmetских občin sodnega okraja ribniškega. Ker se ta odločba tiče njihove volilne pravice, tedaj so k pritožbi upravičeni.

Kršitev, proti kateri je pritožba naperjena, se je baje zgodila šele z omenjeno odločbo deželnega predsednika. Kajti do tedaj so bili pritožitelji vpisani v mestni volilski imenik trga Ribnice in šele vsled reklamacije Roberta B. se jih je črtalo iz njega. Po §-u 26 odst. 5. državnozborskega volilnega reda je bila ta odločba končna, nadaljno pravno sredstvo potom upravnega reklamacijskega postopanja je tedaj izključeno. Prej pritožitelji niso imeli povoda, poprijeti se administrativnega pravnega sredstva, zlasti reklamacije proti mestnemu volilskemu imeniku, ker so bili vanj vpisani, ker je bil tedaj po njihovi zahtevi.

Zato so pritožitelji upravičeni, obrniti se radi kršitve njihove volilne pravice v državni zbor takoj na c. kr. državno sodišče. Kajti določilo 3 čl. *lit. b)* državnega osnovnega zakona od 21. decembra 1867, drž. zak. 143, da je pritožba radi kršenja političnih pravic državljanov na c. kr. državno sodišče dopustna šele potem, ko se je stvar zakonitim predpisanim upravnim potom dognala, ima le zmisel, da velja ta pogoj samo tam, kjer je upravno postopanje v dotični stvari zakonito omogočeno, nikakor pa, da je pritožba tam izključena, kjer je bilo, kakor v navzočem slučaju, administrativno pravno sredstvo pritožiteljev po zakonu nemogoče in je nemogoče.

Kar se tiče predmeta pritožbe same, je iz stvarnega položaja razvidno, da so kraji Hrovača, Goriča vas, Otavice in Dolnji Lazi združeni v eno krajevno občino s trgom Ribnico, ki je po deželnozborskem in državnozborskem volilniku uvrščena v volilni razred mest in trgov, vendar pa pri deželnozborskih volitvah od leta 1861, pri državnozborskih od leta 1873 niso volili z mesti in trgi, temveč vedno s kmetскими občinami.

V le-tem slučaju gre tedaj za vprašanje, ali ima glede na okolnost, da je Ribnica uvrščena v volilski razred mest in trgov, volilno pravico v tem razredu cela občina Ribnica, torej z vasmi Hrovačo, Goričo vasjo itd. vred, ali samo del te občine, ki tvori trg Ribnico.

Za to vprašanje je odločilen tretji odstavek §-a 7 državnozbornskega volilnika, ki se glasi:

»Ako so s kraji, ki so v dodatku (državnozbornskega volilnika) uvrščeni med mestne volilne okraje, združeni drugi kraji v eno krajevno občino, tedaj volijo volilni upravičenci cele krajevne občine v volilskem razredu mest.«

»V deželah pa, koder izjemoma pri deželnozbornskih volitvah v takih krajevnih občinah volijo kraji, imenovani za ustanovitev volilnega okraja, zase v volilskem razredu mest, a ostali kraji krajevne občine v volilskem razredu kmetskih občin, velja to tudi za volitve v državni zbor . . .«

Po tem zakonovem določilu državnozbornskega volilnika zavisi odločba o navzočnem vprašanju od tega, če je bil v vojvodini kranjski glede deželnozbornskih volitev pravni položaj — zakaj po §-u 7, odst. 3 je samo ta merodajen, ne pa dejansko izvajanje — v času, ko je postal državnozbornski volilnik veljaven, tak, da pri teh volitvah v opisanih slučajih niso imeli volilne pravice volilci cele občine, nego samo volilci mesta ali trga v ožjem pomenu.

Posebnega deželnega zakona, ki bi kakor n. pr. na Štajerskem, določil poslednji modus tudi za vojvodino kranjsko, seveda ni.

Pač pa je dovolj razlogov za to, da je ta modus že po deželnozbornskem volilniku za Kranjsko od 26. februarja 1861, ki je bil takrat v veljavi, ko je stopil državnozbornski volilnik v moč, zakonito veljaven pri deželnozbornskih volitvah na Kranjskem.

Kajti v §-u 3 tega deželnozbornskega volilnika, ki se tiče volitve poslancev v mestih in trgih, se obmejuje mestni volilni okraji po mestih in trgih, ne pa po krajevnih občinah.

Dalje izraža § 9, odst. 2 tega deželnozbornskega volilnika načelo, da tvorijo kmetske volilne okraje »občine«, ki ležijo v volilnih okrajih, toda izvzemši »mesta in trge«, ki so po §-u 3 upravičeni voliti poslance. Iz tega je razvidno, da je v kmetskih volilnih okrajih, ki so urejeni po sodnih okrajih, izvzeti samo imenovana »mesta in trge«, ker so samo ti po §-u 3 upravičeni za volitev poslancev, ne pa cele krajevne občine, ki imajo ime kakega takega mesta ali trga, tedaj zlasti ne oni v

§-u 3 imenovani kraji, ki so s takim mestom ali trgom združeni v eno krajevno občino. Soglasno s tem določa potem § 20, odst. 2, da je v volilskem razredu mest in trgov volilne upravičence vsakega, po §-u 3 v ta volilni razred uvrščenega »kraja« vpisati v eden volilski imenik, dočim normira nasproti temu odstavek 4. glede kmetskih občin, da je volilske imenike v tem volilskem razredu napraviti po krajevnih občinah.

Iz teh določil izhaja pač vendar, da po deželnozborskem volilniku, ki je bil v veljavi, ko je stopil državnozborski volilnik v moč, v volilskem razredu mest in trgov volilni okraji niso bili obmejeni po krajevnih občinah, temuč po »krajih«, to se pravi po mestih in trgih. Potemtakem pride krajevna občina v tem volilskem razredu kot del volilnega okraja le tedaj v pošte, če obstoja, kakor n. pr. Kranj in drugo, samo iz mesta ali trga, ne pa tudi iz drugih krajev, z drugimi besedami torej samo tedaj, če je mesto ali trg teritorialno isto, kar krajevna občina. V takem slučaju je seveda vse volilne upravičence krajevne občine vpisati v mestni volilski imenik, baš ker so vsi volilni upravičenci tega kraja, to se pravi mesta ali trga. V nasprotnem slučaju, kjer z drugimi besedami krajevna občina ne obstoja samo iz mesta ali trga, uvrščenega v volilski imenik mest in trgov, ampak tudi še iz drugih krajev, tamkaj je po navzočih določilih deželnozborskega volilnika od leta 1861 vpisati v mestni volilski imenik samo volilne upravičence mesta ali trga in imajo tedaj tudi samo ti pravico, voliti v mestnem volilnem okraju.

Volilni upravičenci ostalih krajev dotične krajevne občine imajo, kakor izhaja iz §-a 9, odst. 2, pravico voliti s kmetskimi občinami, in sicer je napraviti dotične volilske imenike, kakor v volilskem razredu kmetskih občin sploh, tako tudi v tem slučaju po občinah.

Ta pravni položaj je veljal na Kranjskem glede deželnozborskih volitev takrat, ko je stopil državnozborski volilnik v moč, zaradi tega je po določilih državnozborskega volilnika merodajen tudi za državnozborske volitve. Ako je pa tako, tedaj v takem slučaju volilnih upravičencev krajev Hrovače, Goriče vasi, Otavic in Dolenjih Lazov, ki so s trgom Ribnico zdru-

ženi v eno krajevno občino, ni bilo uvrstiti v mestni volilski imenik trga Ribnice, ampak v imenik dotičnega volinega okraja kmetijskih občin. Razpis deželnega predsedstva od 25. nov. 1900, št. 5479, ki je to vkrenil, ustrezal je popolnoma pravnemu položaju, ki ga je večkrat imenovani deželnozborski volilnik ustvaril in bil po §-u 7, odst. 3. recipiran glede državnozborskih volitev. Radi tega je bilo razsoditi, da citirani razpis ni kršil državnozborskih volilnih pravic pritožiteljev.

Proti temu se ni moči sklicevati na to, da odst. 2., §-a 9. sedaj veljavnega kranjskega deželnozborskega volilnika določa, da v sodnih okrajih »občine«, uvrščene v volilski razred mest in trgov, niso obsežene.

Kajti prvič, kakor kaže § 3, v volilski razred mest in trgov sploh niso uvrščene »občine«, ampak kraji, mesta ali trgi; in drugič je bilo besedilo §-a 9, odst. 2., ki govori o »občinah«, uvrščenih v volilski razred mest in trgov, napravljeno šele z volilnikom od leta 1898. in ga v odst. 2. §-a 9 tistega volilnika, ki je bil takrat v veljavi, ko je stopil državnozborski volilnik v moč, t. j. v deželnozborskem volilnem redu od 26. februarja 1861 ni, vsled česar iz tega ni moči izvajati nikakih posledic za sporne državnozborske volitve.

Pač pa podpira nazor c. kr. državnega sodišča, ki se upira na več kakor 40-letno prakso, značaj avstrijskih deželnih zastopstev. Kakor znano, se naslanjajo vsa, zlasti tudi kranjsko deželno zastopstvo na načelo zastopanja interesov, ki razločuje poleg interesne skupine veleposestev tudi še skupino mest in trgov ter kmetijskih občin. V prvi skupini volijo volilni upravičenci tistih krajev, ki imajo historični značaj mest in trgov ter so poleg tega uvrščeni v volilski razred mest in trgov; vsi drugi kraji spadajo v volilski razred kmetijskih občin. Iz tega izhaja, da spadajo po celem sestavu kranjskega deželnozborskega volilnika v volilski razred mest in trgov samo kraji značajem mesta, dočim bi spadalo po nazoru pritožbe v ta volilski razred dosti krajev samo radi tega, ker tvorijo po upravi s kakim takim mestnim krajem skupno krajevno občino. S tem nikakor ne dobe značaja mesta, posebno ker niso večinoma v nikaki krajevni zvezi z mestom ali trgovom, temveč ostanejo vasi kljub upravnim zvezim, tako da ni nikakega notranjega razloga razlagati

§ 3. deželnozborskega volilnika ekstenzivno tako, da so tja uvrščene »krajevne občine« in ne samo mestni kraji. S tem nazorom bi se napravil med posameznimi razloček, ki bi ne bil niti v bistvu utemeljen, niti bi ne soglašal z deželnozborskim volilnikom, in ki bi takrat, ko se je izdal deželni red (1861) dovedel do tega, da bi bili imeli volilni upravičenci nekaterih vasi direktno, volilni upravičenci drugih vasi pa indirektno volilno pravico, kar bi gotovo ne bilo v zmislu deželnega reda.

Na javni ustni razpravi je zastopnik pritožiteljev utemeljuje pritožbo še navajal slednjič, da na Kranjskem skoraj ni gospodarskega razločka med mestom in deželo, ker so prebivalci mest večinoma res tudi »kmetje«. To pa ni relevantno, zakaj deželnozborski in državnozborski volilnik delata državnopravno razloček med mestnim in nemestnim prebivalstvom in je ta razloček takorekoč temelj volilnemu sistemu. Zato tudi ne gre, da bi se ta razloček deloma storil iluzornim s tem, da se v takem slučaju, kakor navzočnem, deva v mestne volilne okraje prebivalstvo, ki na noben način ni mestno, kar bi bilo v nasprotju s celim značajem volilnega in deželnega reda.

Iz vseh teh razlogov pritožbi ni bilo moči ugoditi.



Disciplinarne odločbe.

a) Odvetnik je dolžan tožiti zaradi žaljenja časti, če je napaden v stanovski časti.

Odvetniku drju I. je njegov kolega javno očital, da je poneveril zaupani denar. Ker dr. I. zaradi tega napada ni vložil kazenske tožbe, spoznal ga je disciplinarni svet odvetniške zbornice krivim službenega pregreška žaljenja časti in ugleda stanovskega.

Obdolženi odvetnik je proti temu razsodilu vložil priziv, katerega je pa disciplinarni senat najvišjega sodišča češ da je neutemeljen, zavrnil z odločbo od 19. junija 1902, št. 2690 iz naslednjih razlogov:

Obdolženec se je zagovarjal, da ni vložil kazenske ovadbe proti drju M. nekoliko zategadelj, ker je bil z delom preobložen,